

Eth renard e eth lop

Eth renard qu'èra tostemp hèra malin. Alavetz que digó ath lop :

- A si vòs que...

Que l'i volè atrapar, sabes, eth renard...

- Si vòs, un ser, que vam anar pescar, que vam gahar hèra de peish !
- A quidò ! ce digó eth lop.
- Que vas véder tè, que vam partir que vam portar se'n quauquarren... un *peiròu*. Que'u nse vam emportar i que'u vam trempar hens er'aiga i que'u vam estacar a tu darrèr era coda aqui i que tieneràs eth peiròu.

Alavetz que partín. Qu'arribèn ath bòrd der'aiga, mon lop que's hiquè de cuu ar'aiga e eth renard qu'estaquè lo peiròu ara coda deu lop aqui darrèr.

E que hasè hèra de hred. Alavetz er'aiga que's torrava. Alavetz eth tipe, au cap d'ua pausa :

- O que crei que n'i va aver e ! ce disè... Que n'i a aqui ! Que comença de... que cau que tiri hèra, ne vau pas poder tiéner mei !
- - O si si, que cau tiéner drin mei ce'u disè eth renard... malin !

Eth lop qu'èra aqui ne'n podè pas mei ! Alavetz que digó :

- Sabes jo adara ne'n poish pas mei e ! Tira'm d'ací !

Lo renard *que gahè la fuite* e que'u deishè aqui !

-

Cuelhut per las annadas 80 per Joan Pau Latrubesse auprès de Maria Lavia

-

Drin de vocabulari :

- *Peiròu* : « panier ». Qu'ei estranh : a Auloron que disen *eth tistèth*. Lhèu Maria Lavia qu'avè entenu aqueth conde d'ua persona qui n'èra pas deu parçan (la soa mair qu'èra hilha de Laàs e, probable, qu'ei era qui l'i avè transmetut). Lo gascon que sembla estar lo sol dialècte occitan en lo quau aqueth mot e vòu díser *tistèth*. Aulhors que vòu díser *cautèr, cauteron*.
- *que gahè la fuite* : expression francizada. Que podem díser *que s'escapè* o *que halè*. Si volem emplegar lo vèrbe *huéger* qu'avem *que huejó* purmèr que *que gahè la huejuda*, expression tròp calcada suu francés. Que s'i pòt emplegar tanben *que gahè la corruda*.

-

Petit comentari :

- Aqueth conde qu'ei un classic, hèra coneishut. Aqueths condas de bèstias que vienen de l'Edad Miejançera dab lo *Roman de Renart* (precisament *La pêche d'Ysengrinn*) escrit en francés ancian, en vèrs octosillabics rimats. A noste, que i aurà ua mòda, en lo briu de la fablas de *La Fontaine* de har condas rimats.
- Lo renard que representava lo petit pòble mentre que lo lop qui s'aperava *Ysengrin* en lo *Roman de Renart* que representava la borghesia. Pensatz, lo pòble que se n'arridè en véder lo renard qui borrava tostemp aqueth pegulhàs de lop.
- E precisament si aqueths condas e's son transmetuts dinc au sègle 20 qu'ei pr'amor la loa filosofia n'a pas vertadèrament vielhit. Qu'ei lo sol conde d'aqueth genre qui m'a dit Maria Lavia mes que sèi que deu costat de Pau qu'aví trobat vielhs qui'n coneishèn... mes ne'us enregistrèi pas. Malaia !
- En los libes de condas gascons que'n trobam plan beròi.
- Que i a ua version mei complèta e pro coneishuda : lo renard que hala e paisans qu'arriban dab dalhas entà tuar lo lop presonèr deu glaç. Que mancan de'u tuar, que'u copan la coda e mon lop hart de trucs e escodat que s'escapa capvath deus bòscs.